

4 Cdo 24/2011

Rozsudok

V mene Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a členov senátu JUDr. Edity Bakošovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci žalobcov 1/ **D. B.**, bývajúcej v S., 2/ **M. L.**, bývajúceho v B., obaja zastúpení JUDr. D. V., advokátkou v B., 3/ **N. R.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. J. Š., advokátom v B., proti žalovanej **H. B.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. D. D., advokátom v B., N.. M. B., **o určenie neplatnosti závetu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 9 C 116/2005, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 12 Co 47/2009 z 5. mája 2010, takto

rozhodol:

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobcom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 23. októbra 2008 č.k. 9 C 116/2005-183 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že závet poručiteľa K. R., zomrelého X. je neplatný, žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanej náhradu trov konania v sume 2 500,-- Sk (82 61 Eur) a tiež na účet súdu náhradu trov konania štátu v sume 20 695,-- Sk (686,94 Eur), všetko do troch dní a vzájomný návrh žalovanej na náhradu škody vylúčil na samostatné konanie. V odôvodnení rozsudku uviedol, že z vykonaného dokazovania mal preukázané, že poručiteľ zriadil vlastnoručný závet, ktorý podpísal pred

príslušným pracovníkom Mestskej časti Bratislava - Dúbravka 7. júla 2004. Závet bol urobený slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, poručiteľ nekonal v duševnej poruche, ktorá by ho robila na takýto právny úkon neschopným. Záver, že poručiteľ napísal závet vlastnou rukou vyplýva z písomoznaleckého posudku č. X., znalca z odboru písomoznalectva, Mgr. M. K., z 5. júla 2008, ktorý ustálil, že poručiteľ napísal sám v celom znení vlastnou rukou závet, aj ho sám podpísal, avšak bez uvedenia dátumu. Súd prvého stupňa uviedol, že neplatnosť závetu nemôže spôsobiť skutočnosť, že poručiteľ po podpísaní poslednej vôle hneď neuviedol i dátum a podpis a tieto údaje na záвете boli doplnené až na matričnom úrade pred príslušným pracovníkom, keď jednou z podstatných náležitostí závetu je, aby z neho bol zjavný dátum, kedy bol podpísaný. Ďalej súd prvého stupňa zdôraznil, že je nepochybné, že poručiteľ závet vlastnoručne podpísal, lebo podpis uznal za vlastný na úrade 7. júla 2004 a v deň jeho podpísania bol uvedený aj dátum a urobil tak s najväčšou pravdepodobnosťou preto, aby dal vážnosť aktu, ktorý urobil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a vznikom trov žalovanej na zaplatenom preddavku na znalecké dokazovanie.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcov rozsudkom z 5. mája 2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil, že závet poručiteľa K. R. zo 7. júla 2003 je neplatný, žalobcom náhradu trov prvostupňového konania nepriznal a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 3/ náhradu trov konania (zrejme odvolacieho – pozn. dovolacieho súdu) v sume 297,82 Eur a žalovanému 2/ náhradu trov odvolacieho konania v sume 283,08 Eur, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka z ktorého vyplýva, že pokiaľ ide o dátum spísania závetu, aj ten musí byť napísaný vlastnou rukou poručiteľa a musí byť úplný. Závet poručiteľa bol síce napísaný vlastnou rukou, avšak absentuje v ňom podstatná náležitosť potrebná pre platnosť závetu a to deň, mesiac a rok, kedy bol závet vyhotovený. Preto nemožno považovať predmetný závet za platný. Dátum uvedený v záвете je dátumom, kedy došlo k overeniu podpisu na Mestskej časti Bratislava–Dúbravka, navyše tento dátum je napísaný pracovníčkou, ktorá overovala pravosť podpisu poručiteľa. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a vznikom trov na právnom zastúpení.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná, navrhla ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Z obsahu dovolania vyplýva, že uplatňuje dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., t.j., že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namietla, že neplatnosť závetu nemôže

spôsobiť skutočnosť, že porúčiteľ po podpísaní poslednej vôle neuviedol dátum a podpis a tieto údaje boli doplnené až na matrike, kde bol závet vlastnoručne podpísaný a overený.

Žalobcovia navrhli dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolacom konaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná

nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľka nenamietala a ani dovolací súd jej existenciu z obsahu spisu nezistil.

Dovolateľka namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. O nesprávne právne posúdenie ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že neplatnosť závetu nemôže spôsobiť skutočnosť, že poručiteľ v závete neuviedol dátum jeho podpísania, keďže svoj podpis uznal za vlastný na mestskom úrade a v tento deň bol uvedený aj dátum úkonu. Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že vzhľadom na absenciu uvedenia dátumu v závete, nemožno tento považovať za platný, pretože sa jedná o podstatnú náležitosť potrebnú pre jeho platnosť.

Podľa ustanovenia § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka, poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice.

Podľa ustanovenia § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

Podľa ustanovenia § 476a Občianskeho zákonníka, vlastnoručný závet musí byť napísaný a podpísaný vlastnou rukou, inak je neplatný.

Závet je prísne formálny jednostranný právny úkon poručiteľa, ktorým osobne a v predpísanej forme robí dispozíciu so svojím majetkom pre prípad svojej smrti. Závet musí byť platný ako právny úkon (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka) a musí spĺňať aj ďalšie náležitosti (§ 476 a nasl. Občianskeho zákonníka), ktoré sú stanovené práve preto, že ide o dispozíciu pre prípad smrti. Sprísnené požiadavky sú odôvodnené preto, že prípadné nejasnosti už nebude možné po smrti poručiteľa odstrániť a zistiť tak jeho skutočný úmysel.

Pre všetky druhy závetu je preto spoločná požiadavka písomnej formy a uvedenie dňa, mesiaca a roka, kedy bol podpísaný. Všetky zákonné náležitosti musí závet spĺňať najneskôr k okamžiku smrti poručiteľa (por. § 38 a nasl., § 460, § 476 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Pre platnosť vlastnoručného (holografného) závetu (§ 476a Občianskeho zákonníka) sa vyžaduje po formálnej stránke, aby ho napísal priamo poručiteľ a to písaným písmom, ktoré je prejavom jeho osobnosti vyplývajúcej z jeho rukopisu. Môže ísť preto o akúkoľvek abecedu, aj o použitie tlačeneho písma, nesmie však ísť o mechanické znaky alebo o použitie mechanických písacích pomôcok (holografné aj alografné) a písmo musí byť čitateľné. Nevyhnutnou podmienkou platnosti závetu je podpis, ktorý musí dostatočne identifikovať pisateľa a musí obsahovať dátum, kedy bol podpísaný.

Pre posúdenie, či v holografnom závete musí byť deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, uvedený vlastnou rukou poručiteľa alebo či postačuje, aby tieto údaje boli v tomto závete uvedené aj inak je podstatné, že táto náležitosť závetu je uvedená v druhom odseku ustanovenia § 476 Občianskeho zákonníka. Z tohto zaradenia vyplýva, že požiadavka, že „v každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný“, sa vzťahuje k ustanoveniu § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v ktorom sú uvedené všetky formy, v ktorých môže byť závet poručiteľom vyhotovený. Požiadavka uvedená v ustanovení § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka teda znamená, že deň, mesiac a rok, kedy bol závet podpísaný, platí tak pre závet napísaný vlastnou rukou poručiteľa, ako aj zriadený v inej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice (por. slová „V každom závete...“).

Ustanovenie § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka neuvádza, ako musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol závet podpísaný. Odpoveď je potrebné hľadať v ustanoveniach, ktoré upravujú spôsob zriadenia jednotlivých zákonných foriem závetu. Tak, ako je zrejmé, že v závete zriadenom formou notárskej zápisnice musí byť deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, uvedený v notárskom zápise a že pri závete zriadenom v inej písomnej forme (alografnej) so svedkami musí byť uvedený v texte závetu napísanom poručiteľom, prípadne pisateľom, je nepochybné, že pri holografnom závete musia byť všetky náležitosti (celý text) závetu napísaný vlastnou rukou poručiteľa. V prípade, že by dátum (deň, mesiac a rok), kedy bol závet podpísaný, bol v závete uvedený niekým iným než poručiteľom, nie je možné

hovorí o tom, že by závet bol porúčiteľom napísaný jeho vlastnou rukou. Holografný závet, ktorý nebol napísaný vlastnou rukou porúčiteľa (por. ustanovenie § 476a Občianskeho zákonníka), je neplatný (obdobne por. rozsudok NS SR sp. zn. 2 Cdo 5/2003 uverejnený v ZSP 5/2003 pod č. 62).

V prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že v holografnom závete porúčiteľa nebol jeho vlastnou rukou uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol závet podpísaný. Listina v tomto smere obsahuje len „osvedčenie podpisu“ vystavené Mestskou časťou Bratislava - Dúbravka zo 7. júla 2003, podľa ktorého porúčiteľ podľa osvedčovacej knihy pod číslom 1019/2003 uznal svoj podpis za vlastný (t.j. nepodpísal závet v prítomnosti pracovníka osvedčujúceho podpis). Záver odvolacieho súdu o tom, že tento závet je neplatným právnym úkonom, je za tohto skutkového stavu veci správny, keď deň podpisu závetu nebol ani preukázaný. Dovolateľka tak neopodstatnene namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní (procesne) úspešným žalobcom vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešní účastníci nepodali v dovolacom konaní návrh na uloženie povinnosti nahradiť im trovy tohto konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.), preto im dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. novembra 2011

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová

